

มหาวิทยาลัยมหิดลไซปรีคณา"ทำหมันยุงลาย"เคลียร์ปมคาใจสังคม

ล้อมคอก...4 โรคร้าย!

และแน่นอนว่าการจับยุงมาทำหมันจนกระทั่งถึงกระบวนการปล่อยยุงลายตัวผู้ที่เป็นหมันในพื้นที่นำร่องแห่งแรกของโลก ก่อนที่จะนำไปสู่การขยายผลในพื้นที่อื่นๆต่อไปนั้น นับเป็นเรื่องใหม่ จึงค่อนข้างจะทำให้เชื่อได้ยากถึงผลสำเร็จในการลดประชากรยุงลาย และนำมาซึ่งหลากหลายคำถามจากสังคมที่มิชาวสาธารณสุข ขอทำหน้าที่แกะรอยพร้อมหาคำตอบเพื่อไขข้อสงสัย

รศ.ดร.ปัทมาภรณ์ ทำหมันยุงลาย!!!
แม้จะไม่ใช่เรื่องฮอตในวันนี้ แต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สร้างปัญหาจิตใจให้กับสังคมในหลากหลายประเด็น ถึงความเป็นไปได้ในการลดจำนวนยุงลายว่าจะทำได้จริงหรือไม่?
ล่าสุดทาง ศูนย์วิจัยเพื่อความเป็นเลิศ พาหะและโรคที่นำโดยพาหะ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ลงพื้นที่นำยุงลายตัวผู้ที่ผ่านการทำหมัน 2 ขั้นตอนลงไปปล่อยในพื้นที่นำร่อง โรงเรียนบ้านหนองสาคัด หัวสำโรง อ.แปลงยาว จ.ฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 15 มิ.ย. 2559 ที่ผ่านมา
โดยการนำยุงลาย 2 ขั้นตอนนั้น ขั้นตอนแรกเริ่มจากการใช้วิธีทางเทคโนโลยีชีวภาพ ฉีดเชื้อแบคทีเรียร่วมอาศัยสกุล *โวกาเลีย* 2 สายพันธุ์ ซึ่งสกัดได้จากยุงลายสวนเข้าไปในยุงลายบ้าน เพื่อพัฒนายุงลายบ้านเป็นสายพันธุ์ที่สามารถทำให้ยุงลายในธรรมชาติเป็นหมันได้ และขั้นที่สองจะใช้วิธีการฉายรังสีปริมาณอ่อนเพื่อทำให้ยุงลายบ้านเป็นสายพันธุ์ที่พัฒนาใหม่สามารถต้านเชื้อไวรัสที่ใช้ลือคอกออกได้ด้วย ก่อนปล่อยสู่ธรรมชาติ โดยจะปล่อยเฉพาะยุงลายตัวผู้สู่ธรรมชาติ และเมื่อยุงลายตัวผู้ผ่านการทำหมันไปผสมพันธุ์กับยุงลายตัวเมีย จะส่งผลให้ยุงตัวเมียที่ผ่านการผสมพันธุ์เกิดการไข่ฝ่อทั้งยุงลายตัวเมียตัวที่ถูกผสมพันธุ์ก็จะเป็นหมันตามไปด้วย ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยลดประชากรยุงลายลงได้

สงสัยในประเด็นคำถามต่างๆ
ทำไมจึงเลือกนำร่อง โครงการปล่อยยุงลายทำหมันที่ อ.แปลงยาว?
รศ.ดร.ปัทมาภรณ์ กฤตยพงษ์ หัวหน้าศูนย์วิจัยเพื่อความเป็นเลิศ พาหะและโรคที่นำโดยพาหะ คณะวิทยาศาสตร์ มหิดลเล่าว่าสาเหตุที่เลือก อ.แปลงยาว เพราะเป็นพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการเก็บข้อมูล เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านอื่นๆ ประมาณ 500 เมตร และตามนิสัยของยุงลายแล้วจะอยู่ติดบ้าน แต่หากจะบินไปที่อื่นก็จะบินในระยะประมาณ 100-200 เมตรเท่านั้น ดังนั้น อ.แปลงยาวจึงถือเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุด
ทำไมจึงปล่อยเฉพาะยุงลายตัวผู้ และยุงลายตัวผู้ที่ถูกปล่อยไปจะสามารถสู้กับยุงลายเจ้าถิ่นได้หรือไม่ รวมถึงยุงที่ปล่อยจะมีผลกระทบต่อชาวบ้านหรือไม่?
"การปล่อยเฉพาะยุงลายตัวผู้เนื่องจากเป็นยุงที่ไม่ดุเดือดคน จะกินเพียงน้ำหวานจากธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งสามารถ

สู้กับยุ่งลายเจ้าถิ่นได้
อย่างแน่นอนเนื่องจาก
ก่อนหน้าที่มาหาวิทยา-
ลัยมหิดลจะมีการนำ
ยุ่งมาปล่อยได้มีการ
ลงพื้นที่และทำ
การเก็บข้อมูล
มาก่อนแล้ว
ประมาณ
1 ปี ทำให้
ทราบถึง

ปริมาณของยุ่งใน อ.แปดงิ้วว่าในแต่ละบ้าน
จะมีจำนวนยุ่งมากน้อยเพียงใดส่งผลให้สามารถ
คำนวณจำนวนยุ่งที่จะปล่อยได้ว่าควรปล่อย
กี่ตัว ซึ่งในการปล่อยยุ่งที่ทำหมันนั้น จะต้องปล่อย
ยุ่งให้มากกว่ายุ่งที่มีอยู่ประมาณ 10 เท่าแต่ยุ่งที่
เพิ่มขึ้นจะไม่มีผลใดๆกับชาวบ้าน
เนื่องจากยุ่งตัวผู้จะกินแต่น้ำหวานจากธรรมชาติ
เท่านั้น" รศ.ดร.ปัทมาภรณ์ ฉายภาพชัดเงินถึง
คำตอบต่อประเด็นปัญหานี้

คำถามต่อมาคือการปล่อยยุ่งลาย
ที่ทำหมันแล้วในพื้นที่เปิดจะได้ผล
เหมือนการท่ววจัยในห้องทดลองที่
สามารถทำให้จำนวนยุ่งลดลงจริง
หรือไม่?

รศ.ดร.ปัทมาภรณ์ ระบุว่า จากการท่ววจัย
ในห้องทดลองพบว่ายุ่งตัวเมียที่ผสมพันธุ์
กับยุ่งตัวผู้ที่ผ่านการทำหมันจะทำให้ไข่ฝ่อ
100% และทำให้ยุ่งลายตัวเมียเป็นหมันด้วย
ดังนั้นจึงมั่นใจว่าจะทำให้จำนวนยุ่งลายในพื้นที่
ลดลงและช่วยลดจำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจาก
โรคที่นำโดยยุ่งลายลงได้อีกด้วย ส่วนวิธีการ
ประเมินว่าได้ผลหรือไม่นั้นจะดูจากไข่ของยุ่ง
ในกับดักไข่ยุ่งที่ทางทีมวิจัยได้นำไปติดตั้งไว้
ซึ่งจะรู้ผลภายใน 3 เดือน โดยภายหลังจากปล่อย

ครั้งแรกก็จะมีการติดตามผลตลอด รวมถึงจะมีการปล่อยยุ่งทำหมันทุก
สัปดาห์ แต่จะปล่อยมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับจำนวนยุ่งในแต่ละสัปดาห์
ซึ่งจะทำให้เราเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนยุ่งในแต่ละสัปดาห์ด้วย

ส่วนประเด็นคำถามซึ่งเป็นข้อวิตกกังวลและห่วงใยเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศนั้น รศ.ดร.ปัทมาภรณ์ ย้ำชัดว่ายุ่งที่ผ่านการ
การทำหมัน 2 ขั้นตอน จะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม
อย่างแน่นอน เพราะยุ่งจะมีวงจรชีวิตอยู่ได้ 2-3 สัปดาห์เท่านั้น และ
ในธรรมชาติก็ยังมียุ่งอีกหลายชนิด ดังนั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อระบบ
นิเวศแน่นอน

ทีมข่าวสาธารณสุข เห็นด้วยอย่างยิ่งทั้งขอเอาใจช่วยในการคิดค้น
หาวิธีในการกำจัดยุ่งลาย เพราะคงไม่มีใครปฏิเสธว่า "ยุ่งลาย" ถือเป็น
เพศฆาตกรร้ายที่ร้ายยิ่งกว่าเสือ เพราะเป็นพาหะนำโรคร้ายถึง 4
โรคทั้งโรคไข้เลือดออก โรคไข้วัดข่อยยุ่งลาย หรือไข้ชิคุนกุนยา โรค
ไข้ชิกา และโรคไข้เหลือง

ซึ่งความเจ็บป่วยด้วยโรค
ที่มียุ่งลายเป็นพาหะนั้น ถือเป็น
มหันตภัยร้ายของสังคม เพราะ

แต่ละโรคจะส่งผลให้เกิดอาการเจ็บป่วยได้
ตั้งแต่เจ็บป่วยเล็กน้อย พิกการ ที่เลวร้ายกว่านั้นคือบางรายรุนแรงถึงขั้น
ต้องสังเวยชีวิตกันเลยทีเดียวและที่สำคัญคือนับวันความสูญเสียจากโรค
ที่นำโดยยุ่งลายก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แต่สิ่งหนึ่งที่เรายากฝากไว้ คือ การต้องเฝ้าระวังและติดตาม
ผลอย่างใกล้ชิด รวมถึงความเอาใจจริงเอาใจ ไม่ปล่อยปละละเลยเพราะ
หากเกิดข้อผิดพลาดในช่วงของการทดลองครั้งนี้ นอกจากจะไม่ทำให้
จำนวนยุ่งลายลดลงแล้ว อาจจะเป็นการเพิ่มจำนวนยุ่งลายอีกด้วย

คุณอนันต์ที่หวังจากยุ่งลายตัวผู้ที่เป็นหมัน ที่จะทำให้เป็นพระเอก
ในการลดจำนวนประชากรยุ่งลาย อาจกลายเป็นผู้ร้ายที่ก่อให้เกิด
โทษมหันตภัยกันเลยทีเดียว.

ทีมข่าวสาธารณสุข